

УДК 378.046-021.64:364-4]:303.72](045)

DOI <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2025-1-118-125>

Коляда Наталія Миколаївна,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна.
Koliada_n@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-7743-7831>

Левченко Наталія Володимирівна,

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна.
n.levchenkod@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5479-1907>

ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: ТЕОРЕТИКО-ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Постановка проблеми. У сучасних умовах підготовка бакалаврів із соціальної роботи є важливим аспектом забезпечення якісної професійної діяльності соціальних працівників. Від ефективності та якості освітніх програм, їх відповідності міжнародним стандартам та адаптованості до національних особливостей залежить рівень підготовки фахівців, які працюють із різними соціальними групами. Незважаючи на те, що підготовка соціальних працівників є загальноприйнятою практикою у більшості країн світу, підходи до формування освітніх програм суттєво різняться. Тому, важливим є теоретико-порівняльний аналіз цих підходів, що дозволяє визначити сильні та слабкі сторони різних моделей підготовки бакалаврів у міжнародному контексті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні наукові дослідження у сфері підготовки майбутніх соціальних працівників акцентують увагу на міждисциплінарності, компетентнісному підході та адаптації освітніх програм до сучасних соціальних викликів. Зокрема, дослідження О. Безпалько,

О. Белоліпцева, Д. Бирик, Г. Біляченко, Р. Вайнола, О. Василенко, О. Гончаренко, І. Зверева, В. Зінченко, А. Капська, О. Караман, О. Карпенко, Л. Коваль, Р. Козубовський, О. Лісовець, І. Мельничук, О. Пожидаєва, В. Поліщук, Т. Семигіна та ін. розглядають теоретико-методологічні аспекти підготовки соціальних працівників, визначаючи основні підходи до формування їхньої професійної компетентності.

Метою статті є здійснення теоретико-порівняльного аналізу освітніх програм підготовки бакалаврів з соціальної роботи.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження застосовували порівняльний аналіз освітніх програм підготовки бакалаврів із соціальної роботи в різних країнах. У процесі дослідження використовувалися такі методи: аналіз документів (освітні програми, навчальні програми, державні стандарти); контент-аналіз освітніх програм; порівняльний аналіз теоретичних і практичних компонентів програм.

Виклад основного матеріалу. Здійснивши скринінг сайтів закладів вищої освіти

України та інформаційне джерело osvita.ua у 2024 році 78 закладів вищої освіти здійснювали підготовку фахівців зі спеціальності 231 Соціальна роботи за освітніми програмами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідно до Стандартів вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» №557 від 24.04.2019 р.).

Ретроспективний аналіз вітчизняних теоретико-наукових джерел, історичних та нормативних джерел дозволив виокремити етапи передумов становлення і розвитку підготовки фахівців за спеціальністю «Соціальна робота» в Україні відповідно до переліків спеціальностей різних років:

– I етап – 1997 р. напрям «Соціологія» спеціальність «Соціальна робота», напрям «Педагогічна освіта» спеціальність «Соціальна педагогіка» підготовка від молодшого спеціаліста до магістра (постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.1997 р. № 507);

– 2010 р. галузь знань «Педагогічна освіта» спеціальність «Соціальна педагогіка», галузь знань «Соціальне забезпечення», спеціальність «Соціальна робота» (постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. № 787);

– 2015 р. галузь знань «Соціальна робота», спеціальність «Соціальна робота» (постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266);

– 2024 р. галузь знань «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення», спеціальність «Соціальна робота та консультування» (постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 р. № 1021) (Левченко, 2023).

На державному рівні визначено вимоги до підготовки фахівців за спеціальністю «Соціальна робота» з 2019 р. відповідно до Стандарту вищої освіти і основною метою такого навчання є «підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та прикладні проблеми соціальної сфери або у процесі навчання, у тому числі управління соціальними процесами та процесами, що мають місце в індивідуальному розвитку

особистості, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, та зорієнтованих на подальшу фахову самоосвіту» (Стандарт, 2019).

Здійснивши аналіз освітніх програм підготовки бакалаврів з соціальної роботи в закладах вищої освіти різних регіонів України, вважаємо, що мета цих програм сформульовано відповідно до Стандарту вищої освіти (2019 р.). подано таблиці 1.

Перехід до нового переліку галузей знань та спеціальностей у 2024 р. стимулює заклади вищої освіти України вивчати та враховувати закордонний досвід підготовки бакалаврів з соціальної роботи та консультування, особливості відповідності їх галузям Міжнародної стандартної класифікації освіти ISCED-F 2013, тенденції розвитку сучасного ринку праці за спеціальністю «Соціальна робота та консультування».

Відповідно до галузей Міжнародної стандартної класифікації освіти ISCED-F 2013 для спеціальності I10 Соціальна робота та консультування відповідають 0921 Care of the elderly and of disabled adults, 0923 Social work and counselling.

Аналіз наукових праць з питань підготовки соціальних працівників за кордоном дав змогу виокремити основні теоретичні підходи щодо вивчення означеного аспекту досліджень.

Дослідниця О. Кравченко у своєму дослідженні аналізує зміст професійної підготовки соціальних працівників у Скандинавських країнах (Швеція, Фінляндія, Нідерланди) та виокремила загальні рекомендації для української соціальної освіти. Також авторка виокремила чотири рівні навчання соціальній роботі: базовий рівень навчання (100 тижневих програм у галузі соціальних послуг та послуг в охороні здоров'я); навчання на рівні вищого коледжу (140 тижневих програм); альтернативний рівень (створення неуніверситетського сектора, що мають практичну й фахову орієнтацію); університетський рівень (освіта з соціальної роботи проводять соціологічні факультети в шести університетах) (Кравченко, 2017).

Таблиця 1

Заклад вищої освіти України, назва освітньої програми	Мета освітньої програми підготовки бакалаврів з соціальної роботи
Одеський національний економічний університет ОПП «Соціальна робота та консультування», 2024 р.	Підготовка компетентних конкурентоспроможних фахівців в галузі соціальної роботи, здатних розв'язувати спеціальні задачі та прикладні проблеми соціальної сфери, враховуючи Державні стандарти надання соціальних послуг, міжнародні етичні засади та принципи соціальної роботи.
Житомирський державний університет імені Івана Франка ОПП «Соціальна робота. Соціальна медіація», 2024 р.	забезпечити якісну, доступну та сучасну освіту особам, яким присвоюється кваліфікація фахівця соціальної роботи, створити умови для їх професійного становлення та особистісного зростання, і які будуть захищеними та мобільними на ринку праці, матимуть необхідні компетентності для інтеграції їх в суспільство на різних рівнях та спроможними до навчання впродовж життя.
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет» ОПП «Соціальна робота», 2024 р.	підготовка кваліфікованого, конкурентоздатного фахівця соціальної роботи, який володіє ґрунтовною теоретичною базою фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, готовий відповідати викликам сьогодення та здатний вирішувати типові професійні завдання в умовах полікультурного середовища
Український католицький університет ОПП Соціальна робота, 2023 р.	підготовка фахівців соціальної роботи нового покоління, здатних аналізувати, прогнозувати, попереджувати й вирішувати соціальні проблеми, оперуючи теоретичним і практичним інструментарієм соціальної роботи, для підвищення якості життя особи, соціальної групи та громади.
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка ОПП Соціальна робота, 2024 р.	підготовка конкурентоспроможних фахівців в галузі соціальної роботи, здатних ефективно реалізувати державному політику у сфері соціального захисту населення, надавати соціальні послуги, сприяти інноваційним процесам у суспільстві з метою забезпечення добробуту, прав і свобод людини, сталого розвитку громад.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка ОПП Соціальна робота, 2024 р.	підготовка кваліфікованих спеціалістів у розв'язанні складних спеціалізованих задач та практичних проблем у соціальній сфері шляхом оволодіння необхідними компетентностями у теорії та методах соціальної роботи
Київський університет імені Бориса Грінченка ОПП Соціальна робота, 2023 р.	підготовка компетентного конкурентоспроможного фахівця в галузі соціальної роботи, здатного на високому професійному рівні виконувати свої обов'язки та вирішувати практичні проблеми у процесі професійної діяльності, організувати та надавати соціальні послуги особам і сім'ям, що перебувають у вразливому стані, зазнають соціального виключення і дискримінації.
Волинський національний університет імені Лесі Українки ОПП Соціальна робота. Соціальна педагогіка, 2023 р.	підготовка висококваліфікованих, конкурентоздатних, компетентних фахівців, зорієнтованих на подальшу фахову освіту і самоосвіту, пріоритети національного і європейського освітньо-наукового простору, особливості розвитку регіону, здатних незалежно і творчо мислити, відповідально і свідомо діяти, слідувати гуманістичним і демократичним цінностям, розв'язувати складні спеціалізовані задачі та прикладні проблеми в професійній діяльності, у тому числі управління соціальними процесами та процесами, які мають місце в індивідуальному розвитку особистості, що передбачає застосування теорій, методів і технологій соціальної роботи та соціально-педагогічної діяльності з урахуванням комплексності та невизначеності умов, соціальних викликів і змін, рівня добробуту населення

У своєму дослідженні Н. Собчак виокремлює три етапи розвитку соціальної роботи в США як самостійну професію: I етап (1898–1919 рр.) зародження перших програм з підготовки соціальних працівників (навчання

у соціальних агентствах, короткотермінові програми, перехід від середньої до університетської освіти); II етап (1920–1984 рр.) заснування загальнонаціональних координаційних органів з питань підготовки соціальних

працівників; розширення змісту професійної підготовки, відкриття докторантури із соціальної роботи та створення програм післядипломної освіти, підготовки бакалаврів за межами системи вищої освіти; III етапа (1985–2004 рр.) перехід до триступеневої системи університетської підготовки соціальних працівників; збільшення кількості освітніх програм підготовки фахівців, яке зумовлено функціонування інституту акредитації та ін. (Собчак, 2004).

Дослідники Н. Шура, Г. Вошколуп виокремили характерні особливості інституційної підготовки фахівців із соціальної роботи в деяких країнах, зокрема: в Німеччині, Данії, Нідерландах становлення та історія розвитку соціальної роботи відбувається під впливом доктрин Адольфа Дистервега. Підготовка фахівців із соціальної роботи базується на професійних функціях за допомогою яких провадити роботу з розробки програм розвитку соціальної політики для малозабезпеченого та соціально незахищеного населення в соціальних спільнотах, товариствах, організаціях. Підготовка здійснюється в спеціалізованих закладах освіти, але формується тенденція виведення її на університетський рівень (Вошколуп, Шура, 2020); в США підготовка фахівців із соціальної роботи базується на компетентностей із соціальної педагогіки. Підготовка здійснюється в університеті і основні функції такого фахівця – наставництво, виховання та освіта (навчання); в Швеції підготовка здійснюється в університетах. У цій країні переважає державна система соціального забезпечення, що має вплив на підготовку соціальних працівників; у Великобританії підготовка здійснюється у закладах вищої та професійної освіти; у Франції така підготовка пов'язана з надання медичних послуг, більшість соціальних працівників працюють в закладах охорони здоров'я (Вошколуп, Шура, 2020).

Підготовка бакалаврів із соціальної роботи та консультування відіграє важливу роль у забезпеченні високої якості соціальних послуг та підтримки вразливих груп населення. У різних країнах світу підготовка

фахівців у цій сфері має свої особливості, які обумовлені історичними традиціями, нормативно-правовими актами та суспільними потребами. Здійснивши аналіз інформаційних джерел в США програма бакалавра з соціальної роботи триває 4 роки. Включає обов'язкові курси із соціальної політики, психології, соціології, етики та практичного стажування. У Великій Британії бакалаврська програма з соціальної роботи триває 3 роки. Значна увага приділяється практичним навичкам через тривалі стажування у соціальних службах. У Німеччині соціальна робота як академічна дисципліна представлена в рамках програм «Soziale Arbeit» (бакалавр, 3–4 роки). Включає курси з теорії соціальної роботи, соціальної політики та практичні модулі. У Канаді програми з соціальної роботи тривають 4 роки. Особливістю є велика кількість польової практики та фокус на культурній компетентності. У Франції навчання триває 3 роки, після чого студенти отримують диплом «Assistant de Service Social». Велика увага приділяється професійним практикам. У Швеції програма «Соціальна робота» триває 3,5 роки. Має сильну орієнтацію на соціальну політику та міждисциплінарний підхід. До основних компонентів навчальних програм входять: теоретичні курси (соціальна політика, психологія, етика, соціальна робота з різними групами населення), практичне стажування (тривають від 500 до 1000 годин), методи консультування та кризової інтервенції, дослідницька робота (написання бакалаврської роботи).

Здійснивши аналіз сайтів закладів вищої освіти за кордоном, можна виокремити напрями освітніх програма, мету, особливості підготовки та змістове наповнення, зокрема:

– *Уолденський університет (Waldebe University, Флорида, США)*. Консультаційна соціальна робота – це спеціалізована програма, спрямована на підготовку клінічного консультанта у цій галузі. Фахівці-консультанти часто працюють з особами, які відчувають негативні наслідки залежності, людьми, які пережили травму, або навіть з тими, у кого діагностовано легкі або важкі психічні

захворювання. Метою консультаційної соціальної роботи є оцінка потреб клієнта, розробка ефективного та відповідного плану лікування та впровадження цього плану в дію для успіху клієнта;

– *Східний центральний онлайн-університет* (East Central University Online, США, Оклахома). Бакалавр з консультування у сфері соціальних служб – напрям консультування (робота в різних сферах, в т.ч. підтримка сім'ї, заклади догляду, пенітенціарні системи). Основні напрями програми: люди похилого віку (геронтологія, вирішення проблем літнього населення); консультування (методи втручання, професійне тестування); реабілітація (робота з особами з інвалідністю, методи втручання та консультування); профілактика (запобігання насильству, самотравм, розвиток особистості та психологічна стійкість, психічне здоров'я);

– *Університет Джеймса Медісона* (James Madison University, Гаррісонбург, США). BSW в соціальній роботі (соціальні служби, спрямованість на боротьбу з бідністю,гноблення, соціальні несправедливості, порушення прав людини, інклюзія, право, консультування, державна політика). До змісту освітньої програми входять такі курси: права людини, соціальна, економічна та екологічна справедливість; поведінка людини в соціальному середовищі; практика соціальної роботи в мікросистемах; практика соціальної роботи в макросистемах; польовий практикум соціальної роботи;

– *Печський університет* (University of Pécs, Печ, Угорщина). Бакалавр соціальної роботи (етика соціальної роботи, принципів соціальної справедливості, розвиток демократичних соціальних відносин, соціальної інтеграції). До програми входять такі модулі: теорія та практика соціальної роботи; соціальна політика; соціологія; економіка; соціальне право та адміністрування; психологія; охорона здоров'я; освіта. Основні курси підготовки: соціальний контекст розвитку людини; системи підтримки; психологія розвитку тривалості життя; питання спеціальної політики розвитку тривалості життя;

сімейна консультування; функціонування соціальних служб; громадське здоров'я та епідеміологія; основи охорони дитинства; соціальна справедливість і професійна етика; соціальна робота з громадами; спеціфічні галузі та методи соціальної роботи; вступ до консультування;

– *Університет Сен-Боніфація* (Universite de Saint-Boniface, Вінніпег, Канада). Бакалавр соціальної роботи (добробуту, консультування, фасилітація груп, психічне здоров'я, підтримка пацієнтів, обслуговування дітей та сім'ї, оцінка для центрів довгострокового догляду, соціальна допомога, міжособистісне спілкування). Програмою передбачено вивчення таких освітніх компонентів: методика соціальної роботи; міжособистісне спілкування; етика соціальної роботи; робота з окремими особами, групами, родинами та громадами; соціальна політика; соціальні нерівності; корінні народи; феміністичні перспективи;

– *Клайпедський університет* (Klaipėdos universitetas, Клайпеда, Литва). Програма бакалавра соціальної роботи та кризового втручання (соціальних догляд з дітьми, дорослими та сім'ями; практика в закладах освіти, хорони здоров'я та пробації та консультування) включає такі освітні курси: соціальна робота в системі охорони здоров'я; паліативна допомога; командна робота в охороні здоров'я; соціальна трудотерпія; соціальна робота в закладах освіти; соціальна інтеграція дітей з особливими потребами; інвалідність та етика; соціальна робота з біженцями; соціальна робота з дітьми, як зазнали сексуального насильства; управління особистою кар'єрою; сімейна педагогіка; лідерство; соціальна політика; управління інформацією; консультування в соціальній роботі; психічне здоров'я та догляд; соціологія дев'ятої поведінки; соціальна робота з молоддю; соціальна робота з сім'єю; соціально-культурна робота у громаді; практика в закладах охорони здоров'я третього рівня; практика в медичних центрах;

– *Університет Сент-Ендрюса* (University of St Andrews, Шотландія, Велика

Британія). Програма охоплює такі напрями: шкільне консультування (професійне консультування, втручання та діагностика дітей та підлітків, сексуальність людини та сексуальна терапія, терапевтичне втручання). містить такі освітні курси: професійна етика для консультантів та психологів; теорія та методи консультування; психопатологія; розвиток людини; багатокультурні проблеми для консультантів і психологів; сімейне консультування; практикум з консультування; розвиток кар'єри; сексуальний досвід людини; втручання та діагностика з дітьми та підлітками; професійні питання у шкільному консультуванні.

Перехід до нового переліку галузей знань та спеціальностей у 2024 році відкриває нові можливості для вдосконалення підготовки бакалаврів з соціальної роботи та консультування в Україні. Аналіз міжнародного досвіду засвідчує, що програми підготовки фахівців у цій сфері суттєво різняться залежно від історичних традицій, нормативно-правового регулювання та актуальних потреб суспільства. Дослідження особливостей підготовки соціальних працівників у різних країнах показало, що освітні програми мають спільні компоненти, серед яких – теоретичні курси з соціальної політики, психології, етики, соціальної роботи з різними групами населення, а також обов'язкові практичні стажування. Важливими аспектами освітніх програм є міждисциплінарний підхід, значна увага до розвитку практичних

навичок та інтеграція консультування в соціальну роботу.

Українська система підготовки соціальних працівників має змогу врахувати міжнародний досвід для підвищення ефективності освітніх програм. Зокрема, важливим є запровадження обов'язкових довготривалих стажувань, розширення переліку освітніх компонентів, пов'язаних із консультуванням, а також адаптація міжнародних стандартів акредитації. Використання найкращих світових практик сприятиме підготовці фахівців, які відповідатимуть сучасним викликам соціальної сфери та зможуть ефективно працювати з уразливими категоріями населення.

Висновки. За результатами теоретичного аналізу освітніх програм підготовки бакалаврів з соціальної роботи виявлено як спільні риси, так і відмінності в означеному процесі. Загалом можна виокремити тенденцію до інтеграції теоретичних знань та практичного досвіду, посилення вимог до ліцензування та підвищення уваги до міжкультурної компетентності. На нашу думку, досвід провідних країн може бути корисним для вдосконалення підготовки фахівців соціальної роботи в Україні.

Перспективи подальших розвідок спрямований на вивчення ефективності впровадження міждисциплінарного підходу в освітні програми соціальної роботи та консультування; порівняльний аналіз методик викладання соціальної роботи та консультування в різних країнах.

Література

1. Собчак Н. М. Зміст і форми професійної підготовки соціальних працівників у системі неперервної освіти США : автореф. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Тернопіль, 2004. 20 с.
2. Кравченко О. Професійна підготовка соціальних працівників: досвід Скандинавських країн. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія: Педагогічні науки.* 2017. № 1(350). С. 150–158.
3. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України № 557 від 24.04.2019 р. URL: <https://surl.li/ctrhrv> (дата звернення: 30.01.2025).
4. Вошколуп Г. Ю., Шура Н. О. Порівняльний аналіз зарубіжного досвіду підготовки фахівців із соціальної роботи. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки.* 2020. № 2(20). С. 111–116. DOI: <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2020-2-20-12>
5. Левченко Н. В. Підготовка майбутніх соціальних працівників до молодіжної роботи: теорія і практика : монографія. Київ : Компрінт, 2023. 429 с.

References

1. Sobchak, N. M. (2004). Zmist i formy profesiinoi pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv u systemi neperervnoi osvity SSHa [Content and forms of professional training of social workers in the US continuing education system]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Ternopil [in Ukrainian].
2. Kravchenko, O. (2017). Profesiina pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv: dosvid Skandinavskykh krain [Professional training of social workers: the experience of Scandinavian countries]. *Naukovyi visnyk Shkhidnoevropeiskoho natsionalnoho universytetu im. Lesi Ukrainky. Seriiia : Pedahohichni nauky – Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka Eastern European National University. Series: Pedagogical Sciences, 1(350)*, 150–158 [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 231 «Sotsialna robota» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 557 vid 24.04.2019 r. [On approval of the standard of higher education in specialty 231 «Social Work» for the first (bachelor's) level of higher education: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 557 of 24.04.2019]. Retrieved from <https://surl.li/ctrhrv> (Last accessed: 30.01.2025) [in Ukrainian].
4. Voshkolup, H. Iu., & Shura, N. O. (2020). Porivnialnyi analiz zarubizhnoho dosvidu pidhotovky fakhivtsiv iz sotsialnoi roboty [Comparative analysis of foreign experience in training social work specialists]. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriiia «Pedahohika i psykhohohiia». Pedahohichni nauky – Bulletin of the Alfred Nobel University. Series «Pedagogy and Psychology»*. *Pedagogical sciences, 2(20)*, 111–116. DOI: <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2020-2-20-12> [in Ukrainian].
5. Levchenko, N. V. (2023). Pidhotovka maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv do molodizhnoi roboty: teoriia i praktyka [Preparing future social workers for youth work: theory and practice]. Kyiv: Komprynt [in Ukrainian].

Коляда Н. М., Левченко Н. В. Підготовка бакалаврів з соціальної роботи: теоретико-порівняльний аналіз

У статті здійснено теоретико-порівняльний аналіз освітніх програм підготовки бакалаврів із соціальної роботи в Україні та за кордоном. Досліджено особливості розвитку спеціальності «Соціальна робота» в контексті змін у національній освітній системі, зокрема переходу до нового переліку галузей знань і спеціальностей у 2024 році. Визначено ключові етапи становлення соціальної роботи як академічної дисципліни в Україні та розглянуто нормативно-правові документи, що регламентують підготовку фахівців у цій сфері. На основі аналізу освітніх програм різних закладів вищої освіти України встановлено, що їх зміст орієнтований на виконання вимог Державного стандарту вищої освіти, що передбачає формування у майбутніх фахівців компетентностей, необхідних для ефективного виконання професійних завдань у соціальній сфері. Охарактеризовано тенденції підготовки соціальних працівників у таких країнах, як США, Велика Британія та ін. З'ясовано, що в цих країнах освітні програми мають певні спільні риси, зокрема акцент на міждисциплінарному підході, практико-орієнтованість навчання та забезпечення фахівців необхідними знаннями у сфері соціального захисту, консультування та підтримки вразливих груп населення. Особливу увагу приділено аналізу відповідності освітніх програм міжнародним стандартам, зокрема Міжнародної стандартної класифікації освіти (ISCED-F 2013). Виявлено, що сучасні тенденції розвитку соціальної роботи та консультування вимагають оновлення підходів до підготовки бакалаврів у цій сфері, врахування досвіду інших країн та адаптації навчального процесу до сучасних викликів ринку праці.

Ключові слова: підготовка бакалаврів, соціальна робота, освітні програми, порівняльний аналіз, міжнародний досвід, компетентності, консультування, міждисциплінарний підхід.

Koliada N. M., Levchenko N. V. Training of undergraduate students majoring in social work: theoretical and comparative analysis

The article provides a theoretical and comparative analysis of educational programs for the training of bachelors in social work in Ukraine and abroad. The features of the development of the specialty «Social Work» in the context of changes in the national educational system are studied, in particular, the transition to a new list of branches of knowledge and specialties in 2024. The key stages of the formation of social work as an academic discipline in Ukraine are identified and the regulatory documents regulating the training of specialists in this field are considered.

Based on the analysis of educational programs of various higher education institutions of Ukraine, it was established that their content is focused on fulfilling the requirements of the State Standard of Higher Education, which provides for the formation of future specialists with the competencies necessary for the effective performance of professional tasks in the social sphere. The trends in the training of social workers in such countries as the USA, Great Britain are characterized. It was found that in these countries educational programs have certain common features, in particular,

an emphasis on an interdisciplinary approach, practice-oriented training and providing specialists with the necessary knowledge in the field of social protection, counseling and support for vulnerable groups of the population.

Particular attention was paid to the analysis of the compliance of educational programs with international standards, in particular the International Standard Classification of Education (ISCED-F 2013). It was found that modern trends in the development of social work and counseling require updating approaches to the training of bachelors in this field, taking into account the experience of other countries and adapting the educational process to modern challenges of the labor market.

Key words: bachelor's training, social work, educational programs, comparative analysis, international experience, competencies, counseling, interdisciplinary approach.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2025 р.

Прийнято до друку 28.03.2025 р.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

